

Czwartek, 20 maja 2021 r.

P9_TA(2021)0248

Odwrocenie tendencji demograficznych w regionach UE za pomocą instrumentów polityki spójności

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 20 maja 2021 r. w sprawie odwrócenia tendencji demograficznych w regionach UE za pomocą instrumentów polityki spójności (2020/2039(INI))

(2022/C 15/11)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swobodę przepływu pracowników, zagwarantowaną w art. 45 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE),
- uwzględniając art. 174 TFUE dotyczący wzmocnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej Unii,
- uwzględniając art. 107 ust. 3 lit. c) TFUE, który zezwala na wykorzystanie pomocy przeznaczonej na ułatwianie rozwoju niektórych regionów gospodarczych, pod warunkiem że pomoc ta nie wpływa znacząco na konkurencję (regiony „kategorii C”),
- uwzględniając art. 349 TFUE w sprawie regionów najbardziej oddalonych,
- uwzględniając art. 9, 46, 47, 48 i 147 TFUE dotyczące niektórych aspektów pracy i zatrudnienia w UE,
- uwzględniając Europejski filar praw socjalnych, a w szczególności jego zasady 2, 3 i 20,
- uwzględniając wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu i Migracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu na rzecz Zarządzania Granicami i Wiz, (COM(2018)0375), w szczególności jego rozdział II dotyczący rozwoju terytorialnego,
- uwzględniając wniosek dotyczący rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (COM(2020)0408),
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 17 kwietnia 2018 r. w sprawie wzmocnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w Unii Europejskiej: 7. sprawozdanie Komisji Europejskiej ⁽¹⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 14 listopada 2017 r. w sprawie wykorzystania instrumentów polityki spójności przez regiony w reakcji na zmiany demograficzne ⁽²⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 15 listopada 2011 r. w sprawie zmian demograficznych oraz ich konsekwencji dla przyszłej polityki spójności UE ⁽³⁾,
- uwzględniając swoją rezolucję ustawodawczą z dnia 27 marca 2019 r. w sprawie wniosku dotyczącego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności ⁽⁴⁾,
- uwzględniając art. 20 TFUE, rozporządzenie (UE) nr 492/2011 ⁽⁵⁾ oraz dyrektywę 2004/38/WE ⁽⁶⁾ w sprawie swobodnego przepływu pracowników i ich rodzin na terytorium Unii,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji z dnia 17 czerwca 2020 r. w sprawie skutków zmian demograficznych,

⁽¹⁾ Dz.U. C 390 z 18.11.2019, s. 53.

⁽²⁾ Dz.U. C 356 z 4.10.2018, s. 10.

⁽³⁾ Dz.U. C 153 E z 31.5.2013, s. 9.

⁽⁴⁾ Dz.U. C 108 z 26.3.2021, s. 566.

⁽⁵⁾ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 492/2011 z dnia 5 kwietnia 2011 r. w sprawie swobodnego przepływu pracowników wewnątrz Unii (Dz.U. L 141 z 27.5.2011, s. 1).

⁽⁶⁾ Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium Państw Członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. L 158 z 30.4.2004, s. 77).

Czwartek, 20 maja 2021 r.

- uwzględniając plan działania Komisji z dnia 27 lipca 2020 r. pt. „Rozwój obszarów wiejskich – Długoterminowa wizja dla obszarów wiejskich” ⁽⁷⁾,
- uwzględniając konkluzje Rady pt. „Wyzwania demograficzne – dalsze działania”, przyjęte w dniu 8 czerwca 2020 r.,
- uwzględniając zieloną księgę w sprawie starzenia się: promowanie solidarności i odpowiedzialności międzypokoleniowej, przedstawioną przez Komisję 27 stycznia 2021 r.,
- uwzględniając plan działania Komisji z dnia 16 listopada 2020 r. pt. „Zmiany demograficzne w Europie – Zielona księga w sprawie starzenia się” ⁽⁸⁾,
- uwzględniając sprawozdanie Europejskiej Sieci Obserwacyjnej Rozwoju Terytorialnego i Spójności Terytorialnej (ESPON) z grudnia 2017 r. w sprawie geografii nowej dynamiki zatrudnienia w Europie,
- uwzględniając wytyczne polityczne ESPON z czerwca 2019 r. pt. „Addressing labour migration challenges in Europe: An enhanced functional approach” [„Sprostanie wyzwaniom związanym z migracją pracowników w Europie: wzmocnione podejście funkcjonalne”],
- uwzględniając prognozy dotyczące liczby ludności na świecie sporządzone przez Departament Spraw Gospodarczych i Społecznych Organizacji Narodów Zjednoczonych w 2019 r.,
- uwzględniając sprawozdanie Komisji w sprawie skutków zmian demograficznych w Europie z 17 czerwca 2020 r. ⁽⁹⁾,
- uwzględniając europejski indeks konkurencyjności regionalnej z 2019 r.,
- uwzględniając dokument OECD w sprawie dostosowania do zmian demograficznych, przygotowany na pierwsze posiedzenie grupy roboczej ds. zatrudnienia państw G-20 w ramach japońskiej prezydencji G-20, które odbyło się w Tokio 25–27 lutego 2019 r.,
- uwzględniając cele barcelońskie z 2002 r.,
- uwzględniając sprawozdanie Komitetu Regionów z 2016 r. w sprawie skutków zmian demograficznych dla europejskich regionów,
- uwzględniając sprawozdanie Komitetu Regionów z 2018 r. pt. „Addressing brain drain: The local and regional dimension” [„Przeciwdziałanie drenażowi mózgow: wymiar lokalny i regionalny”],
- uwzględniając opinię Komitetu Regionów pt. „Zmiany demograficzne: propozycje dotyczące oceny negatywnych skutków w regionach UE oraz poszukiwanie rozwiązań” z 12–14 października 2020 r.,
- uwzględniając opracowywaną obecnie przez Komisję długofalową wizję obszarów wiejskich,
- uwzględniając opinię Komitetu Regionów pt. „Strategia UE na rzecz odnowy obszarów wiejskich” z 8–10 grudnia 2020 r.,
- uwzględniając sprawozdanie Komitetu Regionów z oceny oddziaływania terytorialnego w sprawie zmian demograficznych z 30 stycznia 2020 r.,
- uwzględniając art. 54 Regulaminu,
- uwzględniając opinie przedstawione przez Komisję Zatrudnienia i Spraw Socjalnych oraz Komisję Rolnictwa i Rozwoju Wsi,

⁽⁷⁾ Ares(2020)3866098.

⁽⁸⁾ Ares(2020)6799640.

⁽⁹⁾ https://ec.europa.eu/info/files/report-impact-demographic-change-reader-friendly-version-0_en

Czwartek, 20 maja 2021 r.

— uwzględniając sprawozdanie Komisji Rozwoju Regionalnego (A9-0061/2021),

- A. mając na uwadze, że państwa członkowskie i ich regiony znacznie się od siebie różnią pod względem rozmieszczenia ludności na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym, a także stabilności lub zmienności w tym zakresie; w związku z tym ma to zróżnicowany wpływ na wyludnianie, a także na spójność społeczną, gospodarczą i terytorialną Unii; mając na uwadze, że według wskaźnika europejskiej konkurencyjności regionalnej z 2019 r. istnieje luka między regionami stołecznymi lub metropolitalnymi a obszarami peryferyjnymi – 78 % ludności Europy mieszka na obszarach miejskich lub funkcjonalnych obszarach miejskich i korzysta z wysokiej jakości usług w zakresie energii, transportu i łączności cyfrowej, podczas gdy wiele regionów peryferyjnych nadal napotyka trudności w tym zakresie; mając na uwadze, że polityka spójności, jako główne źródło inwestycji publicznych w UE, stanowi 8,5 % publicznych inwestycji kapitałowych i może odgrywać ważną rolę w stawianiu czoła wspomnianym wyzwaniom demograficznym; może ona również przyczyniać się do utrzymania naturalnej równowagi demograficznej UE w perspektywie długoterminowej;
- B. mając na uwadze, że do celów niniejszego sprawozdania „regiony wysyłające” oznaczają regiony, które tracą wysokie umiejętności lub kompetencje (w co najmniej jednym sektorze lub dziedzinie) z korzyścią dla innych regionów w wyniku stałej emigracji w określonym czasie, a „regiony przyjmujące” oznaczają regiony, które zdobywają wysokie umiejętności lub kompetencje (w co najmniej jednym sektorze lub dziedzinie) w wyniku stałej imigracji w określonym czasie;
- C. mając na uwadze, że tendencje demograficzne zależą również od zmiany klimatu; wpływają na nie w szczególności powodzie i fale upałów związane z tym zjawiskiem; mając na uwadze, że skoordynowane podejście łączące zasady zrównoważonego rozwoju, zazieleniania i cyfryzacji w poszczególnych strategiach politycznych UE mogłoby również przyczynić się do odwrócenia negatywnych tendencji demograficznych;
- D. mając na uwadze, że występuje duży związek między świadczeniem usług społecznych, łącznością fizyczną i teleinformatyczną, edukacją oraz możliwościami zatrudnienia, z jednej strony, a zdolnością do zatrzymywania ludności na niektórych obszarach i przyciągania jej do nich, z drugiej strony; mając na uwadze, że wiele regionów UE, w tym obszary wiejskie stanowiące 44 % powierzchni Unii, regiony oddalone, peryferyjne, wyspiarskie i górskie, które zmagają się z trudnościami pod względem geograficznym, społecznym i gospodarczym, nadal uskarża się na poważną lukę w dostępie do tych usług; mając na uwadze, że regiony te są szczególnie dotknięte niską gęstością zaludnienia, masowym opuszczaniem wsi i wyludnianiem się; ma to negatywny wpływ na starzenie się społeczeństwa, wymianę pokoleń i rozwój rolnictwa; mając na uwadze, że należy rozwijać większą synergię z polityką transportową UE, aby zaspokoić szczególne potrzeby regionów o niskiej gęstości zaludnienia i obszarów, które się wyludniają; mając na uwadze, że obecna tendencja starzenia się społeczeństwa w UE wiąże się z ważnymi skutkami gospodarczymi i społecznymi; zwiększa się współczynnik obciążenia demograficznego, presja na stabilność budżetową i stabilność zabezpieczenia społecznego oraz następuje wzmożona presja na usługi opieki zdrowotnej i usługi społeczne;
- E. mając na uwadze, że swobodny przepływ pracowników jest jedną z czterech swobód Unii Europejskiej i jej jednolitego rynku;
- F. mając na uwadze, że ludność UE znacząco wzrosła w poprzednich dziesięcioleciach, ale obecnie tempo wzrostu spada i oczekuje się, że w dłuższej perspektywie liczba ludności znacznie się zmniejszy; mając na uwadze, że w 2015 r. UE doświadczyła pierwszego naturalnego spadku liczby ludności w związku z liczbą zgonów przekraczającą liczbę urodzeń; mając na uwadze, że w 2019 r. Europa stanowiła zaledwie 6,9 % ludności świata, a do 2070 r. będzie stanowić mniej niż 4 %; gwałtowny spadek liczby ludności spodziewany jest zwłaszcza w Europie Wschodniej i Południowej; wynika to z połączenia niskich współczynników płodności i migracji netto wewnątrz UE z tych obszarów; mając na uwadze, że długofalowe tendencje demograficzne w regionach europejskich wskazują na niższy współczynnik urodzeń i starzejące się społeczeństwa; wyjątkiem od tej zasady są niektóre regiony najbardziej oddalone, w szczególności Majotta gdzie prognozuje się wzrost liczby ludności o 38 % w 2050 r. w porównaniu z poziomem z 2010 r., a w Gujanie Francuskiej – o 26 % ⁽¹⁰⁾;
- G. mając na uwadze, że poszczególne strategie polityczne powinny uwzględniać aspekty demograficzne, w tym dzięki ich ujęciu wśród priorytetów długoterminowych; mając na uwadze, że ważne jest gromadzenie i monitorowanie wiarygodnych danych statystycznych oraz wspieranie badań i wymiany dobrych praktyk na każdym szczeblu; zapewni to lepsze zrozumienie wyzwań demograficznych, umożliwi przewidzenie ich wpływu na rynki pracy, a także opracowanie innowacyjnych i skutecznych rozwiązań w celu zapewnienia środowiska przyjaznego osobom starszym;

⁽¹⁰⁾ Źródła: INSEE (francuski Narodowy Instytut Statystyk i Studiów Gospodarczych), ONZ.

Czwartek, 20 maja 2021 r.

- H. mając na uwadze, że kryzys zdrowotny i gospodarczy wywołany przez pandemię COVID-19 wyraźnie pokazał, że solidarność międzypokoleniowa, wraz z odpowiednim finansowaniem na opiekę zdrowotną i społeczną oraz zrównoważoną gospodarką, jest jedną z sił napędowych procesu odbudowy oraz budowania bardziej zintegrowanego i odpornego społeczeństwa; mając na uwadze, że pandemia COVID-19 ujawniła niestabilność naszych systemów opieki zdrowotnej, w szczególności w związku ze starzeniem się społeczeństwa; mając na uwadze, że pandemia COVID-19 po raz kolejny uwypukliła znaczenie ochrony i propagowania godności osób starszych i ich praw podstawowych w UE;
- I. mając na uwadze, że kryzys związany z COVID-19 prawdopodobnie będzie miał znaczący wpływ na liczbę urodzeń, współczynniki umieralności i przepływy migracyjne w Europie, ale pełne skutki gospodarcze, społeczne i gospodarcze pandemii są nadal nieznane; mając na uwadze, że trzeba będzie dokładnie przeanalizować (z uwzględnieniem płci) krótko- i długoterminowy wpływ na tendencje demograficzne nadzwyczajnych środków podjętych w odpowiedzi na kryzys; mając na uwadze, że ze wstępnych badań wynika, iż pandemia pogłębiła istniejące nierówności między mężczyznami i kobietami; zwiększyła między innymi wymiar nieodpłatnej pracy opiekuńczej i spowodowała utratę miejsc pracy; mając na uwadze, że kryzys w dziedzinie zdrowia publicznego ma nieproporcjonalnie większy wpływ na kobiety i dziewczęta, a w szczególności na najsłabsze grupy społeczne; polityka spójności powinna uwzględniać to zjawisko m.in. poprzez ukierunkowanie inwestycji w usługi opiekuńcze i poprawę warunków pracy w tym sektorze, a także poprzez wspieranie przechodzenia na gospodarkę opiekuńczą;
- J. mając na uwadze, że od początku kryzysu gospodarczego w 2008 r. obserwuje się w Europie przepływ młodych, wykształconych specjalistów z Europy południowej i wschodniej do Europy północno-zachodniej; mając na uwadze, że istnieje silna zależność między warunkami społeczno-gospodarczymi danego regionu a jego dynamiką drenażu/pozyskiwania mózgow; mając na uwadze, że regiony wysyłające i regiony przyjmujące będą musiały współpracować, aby sprostać stojącym przed nimi wyzwaniom; będą także musiały stosować zintegrowane podejścia do opracowywania długoterminowych strategii politycznych, aby jak najbardziej poprawić jakość życia ludności;
- K. mając na uwadze, że innowacje i inwestycje w kapitał ludzki są głównymi czynnikami wzrostu społeczno-gospodarczego i wzrostu zatrudnienia w państwach członkowskich i ich regionach w perspektywie średnio- i długoterminowej;

Obecna specyfika i wyzwania związane ze zmianami demograficznymi w UE

Uwagi ogólne

1. podkreśla, że cztery swobody stanowią fundament konkurencyjności i wartości UE; zauważa jednak, że należy zwrócić większą uwagę na ich wpływ na tendencje demograficzne oraz skutki dla regionów UE oraz ich spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej; podkreśla, że UE stoi przed poważnym wyzwaniem demograficznym; mimo że będzie ono miało różne skutki w poszczególnych regionach, trzeba je sobie uzmysłowić i rozwiązać w sposób całościowy, aby zaradzić ujemnemu przyrostowi naturalnemu w ostatnich latach; mając na uwadze, priorytetem Unii Europejskiej powinno być odwrócenie obecnych negatywnych tendencji demograficznych w Europie poprzez środki ukierunkowane na ich przyczyny, a nie tylko skutki; innym priorytetem UE powinno być przyspieszenie dwójakiej transformacji – ekologicznej i cyfrowej;
2. zauważa w tym kontekście istotne różnice demograficzne związane z różnymi możliwościami gospodarczymi, świadczeniem usług, dostępnością, transportem i łącznością cyfrową, zarówno na szczeblu Unii, jak i państw członkowskich, między regionami centralnymi, metropolitalnymi i peryferyjnymi; przypomina w tym kontekście, że transeuropejska sieć transportowa (TEN-T) może być skuteczna jedynie pod warunkiem że także lokalna infrastruktura transportowa będzie sprawna; podkreśla, że różnice te są szczególnie widoczne na obszarach wiejskich lub na obszarach z ograniczeniami naturalnymi lub szczególnymi, takimi jak regiony słabo zaludnione i górskie, a także między kontynentem a wyspami i regionami najbardziej oddalonymi; przypomina, że dostęp do większości wysp i regionów najbardziej oddalonych jest ograniczony z powodu rzadkich i często drogich połączeń;
3. zwraca uwagę, że PKB na mieszkańca, poziom dochodów, wskaźnik zatrudnienia, współczynnik dzietności, czynniki społeczno-gospodarcze, przepaść między obszarami wiejskimi a miejskimi i starzenie się społeczeństwa to najważniejsze czynniki, które mają bezpośredni wpływ na sytuację demograficzną; zaznacza, że w szczególności obecna dynamika zatrudnienia generuje przepływy demograficzne w regionach europejskich; prowadzą one do dysproporcji społeczno-przestrzennych i wyzwań, którym będzie musiała stawić czoła polityka spójności po 2020 r.; podkreśla, że wzorce migracji

Czwartek, 20 maja 2021 r.

wewnętrznej z regionów wschodnich, południowych i centralnych do regionów północnych i północno-zachodnich obejmują głównie młodych, wykształconych i wykwalifikowanych pracowników; zauważa, że migracja obywateli państw trzecich pozwoliła UE uniknąć utraty ludności w ostatnich latach;

4. podkreśla, że Europa wyraźnie doświadcza starzenia się społeczeństwa i spadku współczynnika urodzeń, co rzutuje na poziom współczynnika obciążenia demograficznego i ma negatywny wpływ na wzrost siły roboczej, który jest znacznie niższy niż w ciągu ostatnich dziesięciu lat; ostrzega przed wyraźnym spadkiem siły roboczej w regionach Europy Wschodniej, Południowej i Środkowej; podkreśla, że starzenie się społeczeństwa wywiera również wpływ na planowanie w mieszkalnictwie i transporcie, zapotrzebowanie na infrastrukturę i usługi, a także na stabilność budżetową i stabilność zabezpieczenia społecznego; zauważa, że w tym względzie potrzebna jest polityka aktywnego starzenia się, aby ograniczyć negatywny wymiar zmian demograficznych zwłaszcza na obszarach wiejskich i oddalonych; trzeba także zapewnić odpowiednią jakość życia wszystkich mieszkańców;

5. wskazuje na trwający kryzys zdrowotny związany z COVID-19 oraz jego potencjalny wpływ społeczno-gospodarczy na dynamikę rynku pracy w średniej i długiej perspektywie; ubolewa ponadto, że pandemia COVID-19 negatywnie wpływa na średnią długość życia w Europie; podkreśla, że środki samoizolacji i utrzymywania dystansu fizycznego, pomimo pozytywnego wpływu na zmniejszenie wskaźnika zakażeń, miały wyraźny wpływ na produkcję, popyt i handel; ograniczyły także działalność gospodarczą i doprowadziły do wzrostu bezrobocia, gwałtownego spadku dochodów przedsiębiorstw oraz wyższych deficytów publicznych; zauważa, że w rezultacie można przewidzieć nową falę migracji młodych ludzi zarówno w obrębie państw członkowskich, jak i między nimi;

6. podkreśla, że trwający kryzys związany z COVID-19 ujawnił znaczne dysproporcje w jakości usług opieki zdrowotnej i dostępie do nich; przypomina w związku z tym o potrzebie umocnienia usług publicznych – takich jak placówki opieki zdrowotnej – na obszarach wiejskich, aby rozwiązać problem ogromnych nierówności i różnic w średniej długości życia w zależności od miejsca zamieszkania, statusu społecznego i poziomu wykształcenia; przypomina, że pandemia wyraźniej pokazała również przepaść cyfrową, która dotyka w szczególności osoby starsze i mieszkańców regionów słabiej rozwiniętych, oddalonych obszarów wiejskich lub górskich, a także regionów najbardziej oddalonych;

7. podkreśla kolejne wyzwanie uwidocznione przez pandemię, czyli konieczność zapewnienia godziwych warunków pracy i życia pracownikom sezonowym; odgrywają oni ważną rolę w uzupełnianiu niedoborów w niektórych sektorach gospodarki, zwłaszcza w rolnictwie;

8. uważa, że określenie skali wyludniania stanowi wyzwanie samo w sobie, ponieważ dane statystyczne nie dostarczają dokładnych informacji; wynika to z faktu, że dane dotyczące osób opuszczających niektóre obszary są dostępne dopiero po wielu latach opóźnień; zauważa ponadto, że z prognoz Eurostatu dotyczących liczby ludności w następnym dziesięcioleciu wynika, iż zarówno regiony wiejskie, jak i miejskie, mogą stanąć w obliczu utraty liczby ludności; zwraca uwagę w tym kontekście, jak ważna jest prawidłowa ocena skali wyzwań demograficznych i odpowiednie działanie; ma to także na celu przeciwdziałanie radykalizacji i ruchom sprzeciwiającym się procesowi integracji europejskiej oraz zwiększenie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej; zaleca zbadanie możliwości wykorzystania dodatkowych wskaźników oprócz PKB i gęstości zaludnienia do sklasyfikowania obszarów o poważnych i trwałych utrudnieniach; podkreśla ponadto znaczenie zaktualizowanych danych statystycznych dotyczących demografii – zdezagregowanych przynajmniej na poziomie NUTS 3 – dla lepszego monitorowania wpływu tendencji demograficznych na te obszary oraz umożliwienia skuteczniejszych i bardziej ukierunkowanych działań w celu zaradzenia tym tendencjom; zwraca się do państw członkowskich, by zainwestowały w unowocześnienie gromadzenia danych na potrzeby oceny zmian demograficznych na różnych poziomach NUTS;

Wymiar lokalny i regionalny

Regiony wysyłające

9. uważa ogólnie, że obszary wiejskie, przemysłowe i miasta – słabo rozwinięte w porównaniu z głównymi obszarami metropolitalnymi, a także terytoria oddalone, w tym wyspy i większość regionów najbardziej oddalonych, znajdują się pod wieloma względami w szczególnej sytuacji; obejmują one: znaczny spadek liczby ludności, wynikający między innymi z niskiej dzietności, poziom dochodów niższy od średniej krajowej lub unijnej oraz trudności w integracji terytorialnej z innymi regionami; czynniki te sprawiają, że obszary te są bardziej narażone na ryzyko wyludnienia; podkreśla, że sytuacja ta prowadzi również do trudności w dostępie do usług publicznych, takich jak mieszkalnictwo, edukacja czy opieka zdrowotna, w tym dostęp do kluczowych leków; podkreśla, że regiony wiejskie zamieszkuje obecnie 28 % ludności Europy, ale przewiduje się, że w przyszłości odsetek ten znacznie spadnie; podkreśla, że unijne inicjatywy ukierunkowane na obszary wiejskie, takie jak polityka spójności i rolna, należy dodatkowo wzmacniać dzięki promowaniu

Czwartek, 20 maja 2021 r.

lepszej koordynacji inicjatyw politycznych; inicjatywy te wspierają zatrudnienie ludzi młodych, przedsiębiorczość, cyfryzację, a także zapewniają pomoc młodym i nowym rolnikom; z zadowoleniem przyjmuje w tym zakresie planowane przez Komisję szybsze wprowadzanie infrastruktury szerokopasmowej o bardzo dużej przepływności na terytoriach słabo zaludnionych i wiejskich; uważa także, że stanowi to szansę na poprawę jakości życia, wsparcie możliwości kształcenia i tworzenia miejsc pracy, innowacje, lepszy dostęp do usług publicznych, a także na dostosowanie się do zmian technologicznych i rozwój obiektów kulturalnych i możliwości spędzania wolnego czasu; podkreśla, że kobiety na obszarach wiejskich odgrywają zasadniczą rolę w rozwoju tych społeczności oraz że większe uznanie dla pracy kobiet i ich praw na rynku pracy na obszarach wiejskich znacznie zmniejszyłoby ryzyko wyludniania się; zachęca Komisję i państwa członkowskie do opracowania konkretnych strategii umacniania pozycji kobiet na obszarach wiejskich; zachęca do gromadzenia danych segregowanych według kryterium płci w celu określenia i wyeliminowania wszelkich obecnych nierówności w traktowaniu kobiet i mężczyzn;

10. zwraca uwagę na niektóre czynniki, które powodują zmiany demograficzne i zmuszają mieszkańców wspomnianych obszarów do ich opuszczenia; czynniki te zniechęcają też inne osoby do zamieszkania na tych terenach; są to: słaba infrastruktura, w tym brak szybkiego szerokopasmowego internetu, nieistniejące sieci transportowe, duża stopa bezrobocia młodzieży, mniejsze możliwości zatrudnienia, zwłaszcza na stanowiskach wymagających wyższego wykształcenia, a także ogólnie brak miejsc pracy dla kobiet, brak usług publicznych i prywatnych, trudny dostęp do usług zdrowotnych, mniejsze możliwości kształcenia, ograniczona infrastruktura publiczna i usługi społeczne, co utrudnia dostosowanie się do zmian technologicznych i wiąże się z brakiem obiektów kulturalnych i możliwości spędzania wolnego czasu; przypomina ponadto o wpływie zmiany klimatu i związanych z nią zagrożeń naturalnych na wyludnianie się; przykładem takich zjawisk są intensywne fale upałów prowadzące do pustoszczenia niektórych obszarów południowych;

11. podkreśla, że ten brak zróżnicowania w regionalnej strukturze gospodarczej niektórych regionów grozi powstaniem negatywnej „etykiety”, również wśród ich mieszkańców; mogą oni wyrażać niezadowolenie z jakości życia oraz obiektów i usług, którymi dysponują; wyraża w tym zakresie zaniepokojenie „geografią niezadowolenia” narastającą w wielu regionach UE, w których ludzie czują się lekceważeni; zjawisko to jest ściśle powiązane ze zmianami demograficznymi; wskazuje w tym kontekście na efekt drenażu mózgow, który prowadzi do migracji wysoko wykształconych i wykwalifikowanych osób z danego regionu lub kraju do innego; zwraca w szczególności uwagę, że „exodus” personelu medycznego – lekarzy i pielęgniarek oraz pracowników dydaktycznych – pogłębił się z powodu znacznych cięć w finansowaniu publicznym opieki zdrowotnej i społecznej w poprzednich latach; doprowadził on do obniżenia jakości opieki medycznej i kształcenia, a także utrudnił dostęp do wysokiej jakości tych usług, zwłaszcza na obszarach wiejskich;

12. uważa, że obszary miejskie są również narażone na wyludnienie; od 1990 r. jedno na pięć miast w Europie boryka się z problemem zmniejszającej się liczby ludności; stwierdza jednak, że zjawisko kurczenia się populacji obszarów miejskich nie zawsze jest ciągłym procesem liniowym i może zachodzić okresowo lub przejściowo, w zależności od uwarunkowań terytorialnych;

13. zwraca uwagę na wzorec „wewnętrznej peryferyzacji” w tym znaczeniu, że regiony Europy Środkowej, Wschodniej i Południowej odnotowują zdecydowanie ujemne saldo migracji ludności, podczas gdy regiony Europy Północnej i Zachodniej odnotowują saldo zdecydowanie dodatnie, ponieważ przyjmują dużą liczbę migrantów ekonomicznych; uważa, że dysproporcje te pogłębiają się również na obszarach wiejskich, gdzie polityka spójności i środki WPR muszą bardziej zdecydowanie koncentrować się na innowacjach, aby zachęcić młodych ludzi do rozpoczynania działalności rolniczej, a także na cyfryzacji, mobilności na obszarach wiejskich i rozwoju inteligentnych miast; ważne jest także wspieranie rodzinnych gospodarstw rolnych w czerpaniu korzyści z innowacji i nowych technologii;

Regiony przyjmujące

14. przyznaje, że obszary metropolitalne wokół dużych miast odnotowują dodatnie saldo migracji, z charakterystycznymi przepływami ludności z obszarów wiejskich do miast; wynika to z coraz bardziej zurbanizowanej koncentracji we wzorcach wzrostu zatrudnienia;

15. zauważa również, że regiony o znacznym odsetku osób o wyższym wykształceniu, oferujące takim osobom większe możliwości zatrudnienia, są mniej narażone na proces wyludniania;

16. podkreśla, że sektory gospodarki opartej na wiedzy przyczyniają się do rozwoju regionalnego, oferując wysoki poziom kapitału społecznego, sieci i technologii; przyznaje, że innowacyjna działalność gospodarcza jest zazwyczaj zlokalizowana w regionach bardziej rozwiniętych technologicznie, o większym dostępie do wystarczającej liczby aglomeracji inteligentnych przedsiębiorstw;

Czwartek, 20 maja 2021 r.

17. zaznacza jednak, że nadmierna koncentracja ludności na niektórych obszarach miejskich doprowadziła już do wystąpienia negatywnych skutków ubocznych, takich jak zagęszczenie ruchu, rosnące koszty mieszkania i transportu, zanieczyszczenie, niewystarczająca dostępność wody, problemy z unieszkodliwianiem odpadów, wysokie zużycie energii, pogorszenie jakości życia i niekontrolowane rozrastanie się miast; innym skutkiem ubocznym jest znaczne zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz niepewność jutra niektórych grup ludności; podkreśla, że w wyniku tych czynników władze lokalne nie są w stanie świadczyć usług wszystkim mieszkańcom obszarów miejskich; ostrzega przed niektórymi negatywnymi skutkami dużej koncentracji ludności na obszarach miejskich dla zdrowia publicznego; pandemia COVID-19 sprawiła, że skutki te stały się szczególnie widoczne;

18. zauważa, że migracja ma bezpośredni wpływ na integrację społeczną w miastach, co wymaga dostosowanych do potrzeb reakcji politycznych i środków wsparcia z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych obszarów; przypomina w tym zakresie, że migranci ekonomiczni wnoszą większy wkład w postaci podatków i składek na ubezpieczenia społeczne niż otrzymują w ramach świadczeń indywidualnych; podkreśla potrzebę umocnienia polityki włączenia społecznego oraz wspierania władz lokalnych i regionalnych w tym zakresie;

Rozwiązania dostosowane do potrzeb: przeciwdziałanie niżowi demograficznemu

19. podkreśla znaczenie dotychczasowych inicjatyw, takich jak Europejskie partnerstwo na rzecz innowacji sprzyjającej aktywnemu starzeniu się w dobrym zdrowiu, nowoczesne technologie w służbie osobom starszym oraz wspólnoty wiedzy i innowacji EIT w obszarze technologii informacyjno-komunikacyjnych oraz zdrowia; wzywa Komisję do wzięcia pod uwagę rozwiązań już opracowanych w ramach tych inicjatyw, aby uwzględnić zmiany demograficzne i stawić czoła wyzwaniom demograficznym, jakich doświadczają europejskie regiony; zwraca uwagę na znaczenie europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie dla wspierania kształcenia i szkolenia na obszarach zagrożonych wyludnieniem;

20. uważa, że władze lokalne, regionalne i krajowe, stowarzyszenia zawodowe i organizacje pozarządowe są niezbędne, by określić i dokonać oceny szczególnych potrzeb inwestycyjnych na obszarach wiejskich i miejskich w zakresie mobilności, dostępności terytorialnej i podstawowych usług; podmioty te odgrywają tym samym zasadniczą rolę dla uwolnienia potencjału danych obszarów z uwzględnieniem tendencji gospodarczych, społecznych i demograficznych; uważa w związku z tym, że powinny one odgrywać decydującą rolę, jako aktywni uczestnicy, w opracowywaniu strategii terytorialnych zgodnie z potrzebami społeczności lokalnych; podkreśla znaczenie włączania, o ile to możliwe, do wszystkich odpowiednich programów UE szczególnej reakcji budżetowej w celu odwrócenia tendencji demograficznych, a także potrzebę przeprowadzenia oceny oddziaływania strategii polityki publicznej na demografię; wskazuje, że terytorialne podejście do instrumentów UE, takich jak zrównoważony rozwój obszarów miejskich, strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność lub zintegrowane inwestycje terytorialne (ZIT) mogłyby być użytecznym narzędziem do utrzymywania i tworzenia miejsc pracy, a także zwiększania atrakcyjności regionu i dostępności usług na szczeblu lokalnym; uznaje ogromny potencjał gospodarki o obiegu zamkniętym i biogospodarki w rewitalizacji tych obszarów; domaga się także dostosowanej do potrzeb pomocy technicznej w celu wspierania władz lokalnych i regionalnych w opracowywaniu i wdrażaniu tych strategii, w tym dzięki metodom partycypacyjnym, które angażują lokalne zainteresowane strony i społeczeństwo obywatelskie;

21. wskazuje na potrzebę opracowania europejskiego programu rozwoju obszarów wiejskich, który przyczyniłby się do poprawy dostępności, atrakcyjności i zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich; będzie to miało pozytywny wpływ na sprawne funkcjonowanie łańcucha dostaw i rynku wewnętrznego; zauważa, że dostępność i atrakcyjność tych obszarów można zwiększyć poprzez dostęp przedsiębiorców i MŚP do kapitału oraz inwestycje w ekosystemy innowacji w celu wsparcia zwiększenia wiedzy i rozprzestrzeniania się technologii; innym sposobem osiągnięcia tego celu jest także świadczenie wysokiej jakości usług publicznych i podstawowych, cyfryzacja, w tym dla małych przedsiębiorstw, innowacje cyfrowe i łączność cyfrowa oraz wysokiej jakości usługi transportowe; uważa, że władze lokalne i regionalne powinny określić odpowiednie usługi, które będą świadczone jak najskuteczniej, oraz że koncepcja „weryfikowania polityki pod względem jej wpływu na obszary wiejskie” powinna służyć do zaspokojenia szczególnych potrzeb obszarów wiejskich i oddalonych, ze szczególnym naciskiem na wdrażanie polityki i dostarczanie odpowiednich rozwiązań.

22. uważa, że sieci transportowe mogą odgrywać decydującą rolę w przeciwdziałaniu zmianom demograficznym i powstrzymaniu wyludniania się; przysłużą się one do poprawy łączności między obszarami wiejskimi i miejskimi, w tym poprzez inwestycje w transport publiczny i inne usługi w zakresie mobilności na obszarach wiejskich; podkreśla w związku z tym znaczenie poprawy infrastruktury transportowej, w tym poprzez utrzymanie i ożywienie istniejących połączeń transportowych oraz zapewnienie połączeń z TEN-T, które mają szczególne znaczenie na obszarach wiejskich, peryferyjnych, wyspiarskich i w regionach najbardziej oddalonych; trzeba też wspierać przejście na zrównoważone i inteligentne sieci transportowe oraz zwiększyć interoperacyjność systemów transportowych w ramach strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności;

Czwartek, 20 maja 2021 r.

23. uważa, że zrównoważona turystyka wiejska mogłaby odgrywać bardzo ważną rolę w przeciwdziałaniu wyludnianiu się obszarów wiejskich oraz w zwiększaniu ich zróżnicowania gospodarczego i demograficznego;

24. uznaje, że trzeba uwzględnić potrzeby i wyzwania regionów wiejskich, w tym w zakresie zmiany klimatu, w procesie przechodzenia na neutralność klimatyczną oraz zrównoważoną i inteligentną mobilność zgodnie z celami Zielonego Ładu; uważa ponadto, że inwestycje te umożliwią sprawiedliwe i równe przejście na gospodarkę cyfrową i powszechnie dostępny cyfrowy system edukacji online, w tym dla osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji; sądzi w związku z tym, że polityka spójności odgrywa zasadniczą rolę poprzez inwestycje w wysokiej jakości usługi publiczne i podstawowe;

25. uważa, że agenda miejska dla UE, która określa główne priorytety i działania na rzecz poprawy jakości życia na obszarach miejskich, mogłaby pomóc w kształtowaniu odpowiednich instrumentów wspierających wzrost, integrację, współpracę i innowacje oraz umożliwiających sprostanie wyzwaniom społecznym; podkreśla również potrzebę opracowania strategii mających na celu umocnienie gospodarki opartej na wiedzy i inteligentnej specjalizacji w regionach europejskich, między innymi poprzez rozwój sieci wiedzy i zapewnienie wsparcia dla inwestycji w kapitał ludzki; podkreśla rolę miast i regionów zarówno na obszarach wyludnionych, jak i nadmiernie zaludnionych. ponownie podkreśla potrzebę bezpośredniego udostępnienia miastom i regionom dalszych możliwości finansowania, tak aby mogły one realizować lokalne programy; wzywa także do maksymalnego wykorzystania europejskiej inicjatywy miejskiej;

26. podkreśla, że polityka spójności powinna przyczynić się do lepszego włączania kobiet w planowanie polityki na rzecz rozwoju regionalnego i miejskiego, tak aby miasta i społeczności uwzględniały problematykę płci i służyły wszystkim obywatelom; uważa ponadto, że inwestycje w ramach EFS+ powinny sprzyjać zatrudnianiu kobiet i samotnych rodziców, którym trudno jest znaleźć pracę; powinny one również zapewniać finansowanie przystępnych cenowo placówek opieki nad dziećmi i wspierać młode rodziny; przypomina, że potrzeby dzieci sprawujących opiekę nad członkami rodziny lub żyjącymi samotnie w czasie, gdy rodzice pracują za granicą, trzeba również zaspokajać za pomocą usług doradczych, dostępu do mieszkań, opieki zdrowotnej i edukacji; podkreśla również znaczenie przepisów przyjaznych rodzinie, które ułatwiają osiągnięcie zadowalającej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym;

27. podkreśla, że trzeba tak ukierunkować inwestycje, aby wspierały także osoby młode, starsze, z niepełnosprawnościami i inne słabsze grupy społeczne, które wchodzi na rynek pracy lub pozostają na nim; należy także pomóc tym osobom w znalezieniu wysokiej jakości zatrudnienia, ze szczególnym uwzględnieniem najbardziej wyludnionych obszarów wiejskich i oddalonych; uważa, że należy również zbadać możliwość szkolenia dostosowanego do potrzeb w celu promowania koncepcji „gospodarki dobrobytu” oraz podejścia opartego na zdrowym i aktywnym starzeniu się;

28. przypomina również konieczność uwzględnienia potrzeb mniejszości etnicznych w kontekście wyzwań demograficznych;

29. przypomina o potrzebie wdrożenia strategii mających na celu odwrócenie tendencji migracji pracowników na szczeblu unijnym, krajowym i regionalnym; wzywa władze lokalne, regionalne, krajowe i unijne do opracowania strategii politycznych, które przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności ich regionów pod względem miejsc pracy, oraz do rozwiązania problemu drenażu mózgow w regionach wysyłających poprzez zapobieganie temu zjawisku, łagodzenie skutków i odpowiednie reagowanie, w tym za pomocą środków polityki spójności; podkreśla w tym kontekście, że w różnych państwach członkowskich istnieje już szereg inicjatyw, takich jak zachęty dla wysoko wykwalifikowanych pracowników, mających na celu przekształcenie drenażu mózgow w pozyskiwanie mózgow dla poszczególnych regionów;

30. zaznacza, że kryzys zdrowotny związany z COVID-19 w różnym stopniu dotknął wszystkie państwa członkowskie i regiony; doprowadzi on także prawdopodobnie do powstania nowych tendencji w przepływach demograficznych; przypomina w związku z tym, że dodatkowe zasoby na EFRR i EFS, które zostały przekazane za pośrednictwem REACT-EU, mimo tymczasowego charakteru tego instrumentu, aby zapewnić solidne i zdecydowane ożywienie gospodarki UE po kryzysie, mogłyby znacząco pomóc w utrzymaniu zatrudnienia i przyczynić się do tworzenia miejsc pracy na obszarach zagrożonych wyludnieniem się, między innymi poprzez wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw; z zadowoleniem przyjmuje wprowadzenie elastycznej organizacji pracy, w tym pracę zdalną lub w skróconym wymiarze czasu; podkreśla, że trzeba udzielać tego wsparcia w sposób wolny od dyskryminacji;

31. w związku z tym przypomina, że pandemia uwypukliła znaczenie cyfryzacji całej gospodarki dla łagodzenia skutków ograniczenia kontaktów osobistych i ograniczeń swobody przemieszczania się; cyfryzacja ułatwia także monitorowanie zdrowia, telekonsultacje oraz świadczenie usług opieki zdrowotnej na słabo zaludnionych obszarach lub na obszarach stojących przed wyzwaniami naturalnymi lub demograficznymi; uważa, że powstałe dzięki temu możliwości należy wykorzystać do tworzenia miejsc pracy na obszarach zamieszkiwanych przez starzejące się społeczeństwo;

Czwartek, 20 maja 2021 r.

32. zwraca uwagę na upowszechnienie się telepracy w czasie kryzysu związanego z COVID-19; uważa, że może ona okazać się narzędziem użytecznym do odwrócenia tendencji wyludniania się obszarów wiejskich, umożliwiając młodym wykształconym osobom pozostanie na obszarach, z których w innej sytuacji by wyjechały; zachęca Komisję i państwa członkowskie do rozważenia, w jaki sposób telepraca może wpłynąć na przyszłą wewnętrzną mobilność i postrzeganie atrakcyjności różnych regionów;

Zalecenia polityczne

33. wzywa Komisję do zaproponowania strategii dotyczącej zmian demograficznych opartej głównie na następujących filarach: godne warunki zatrudnienia, równowaga między życiem zawodowym a prywatnym, terytorialny aspekt polityki promującej działalność gospodarczą i zatrudnienie, odpowiednie zapewnianie usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym na wszystkich terytoriach, wydajny lokalny transport publiczny, odpowiednia opieka nad osobami niesamodzielnymi i opieka długoterminowa, ze szczególnym uwzględnieniem nowych form pracy i ich skutków społecznych;

34. zachęca państwa członkowskie i władze regionalne do wdrożenia zintegrowanego podejścia do rozwiązywania problemów demograficznych za pomocą instrumentów polityki spójności; zachęca również do promowania inteligentnych wsi i innych systemów zachęt, które mają na celu zatrzymanie ludności na obszarach wiejskich i podmiejskich oraz przyciągnięcie na te tereny ludzi młodych;

35. przypomina, że Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności zapewni wsparcie finansowe na dużą skalę, aby gospodarki państw członkowskich stały się odporniejsze i lepiej przygotowane na przyszłość; apeluje do państw członkowskich, aby w krajowych planach naprawy i zwiększania odporności zaproponowały – w zależności od swojej szczególnej sytuacji – środki przeciwdziałania zmianom demograficznym, w szczególności na obszarach najbardziej narażonych; uważa, że w opracowywaniu tych planów muszą aktywnie uczestniczyć władze lokalne i regionalne, ponieważ jest to obszar mający szczególne znaczenie dla oceny planów i późniejszego zarządzania nimi przez państwa członkowskie; uważa, że należy rozwijać synergii między polityką spójności a unijnymi programami Next Generation EU, aby zapewnić bardziej całościowe podejście do wyzwań demograficznych;

36. podkreśla znaczenie Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (FST) i mechanizmu jego wdrażania, które mają na celu wspieranie społeczności dotkniętych transformacją energetyczną; przyczyniają się one także do tworzenia nowych możliwości dla obszarów wiejskich i poprzemysłowych oraz do zmniejszenia ryzyka wyludnienia; uważa, że należy wspierać w tym kontekście lokalne i regionalne inicjatywy współpracy;

37. podkreśla, że zmiany demograficzne są podstawowym wyzwaniem dla UE; dlatego Unia powinna traktować je priorytetowo przy opracowywaniu i wdrażaniu programów; przypomina w związku z tym, że jednym z głównych celów określonych w rozporządzeniu w sprawie EFRR i Funduszu Spójności w kolejnych wieloletnich ramach finansowych (2021-2027) jest wspieranie obszarów miejskich i wiejskich o niekorzystnych warunkach geograficznych lub demograficznych; zaznacza, że państwa członkowskie muszą przeznaczać unijne wsparcie finansowe w takich regionach na projekty promujące rozwój gospodarczy zrównoważony pod względem środowiskowym oraz sprzyjający włączeniu społecznemu; przypomina w tym względzie, że szczególnego wsparcia należy udzielić obszarom na poziomie NUTS 3 lub jednostkom samorządu lokalnego o gęstości zaludnienia poniżej 12,5 osób/km² bądź o średnim rocznym spadku liczby ludności przekraczającym 1 % w okresie między rokiem 2007 a 2017; powinny one podlegać specjalnej polityce regionalnej i krajowej, aby zapewnić lepszą łączność fizyczną i teleinformatyczną, poprawić dostęp do usług społecznych i ich jakość oraz promować przedsiębiorczość i tworzenie wysokiej jakości możliwości zatrudnienia za pomocą instrumentów spójności; z zadowoleniem przyjmuje nowy artykuł rozporządzenia w sprawie EFRR i Funduszu Spójności, w którym wzywa się, by zapewnić, że plany krajowe wspierają obszary regionalne i lokalne zmagające się z ciągłym niżem demograficznym;

38. wzywa państwa członkowskie do większej mobilizacji zasobów EFS i FST oraz do połączenia ich z inwestycjami krajowymi i lokalnymi, aby przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu, ubóstwu energetycznemu i deprywacji materialnej, skutecznie eliminować przepaść cyfrową i wykluczenie cyfrowe, zwłaszcza na obszarach wiejskich i wśród osób młodych, starszych i osób z niepełnosprawnościami, a także zapewnić dostęp do narzędzi i programów cyfrowych oraz do przystępnej cenowo infrastruktury komunikacyjnej; apeluje zatem o dostępne i przystępne cenowo możliwości zdobywania umiejętności cyfrowych w sposób dostosowany do potrzeb osób starszych; zauważa, że inicjatywy te mają większe szanse powodzenia, jeśli są powiązane z możliwościami wymiany międzypokoleniowej; uważa w związku z tym, że można by dalej badać i promować potencjał cyfryzacji, robotyzacji i sztucznej inteligencji; należałoby przy tym zapewnić wysokie standardy etyczne i jednocześnie zadbać o włączenie społeczne, aby poprawić autonomię oraz warunki życia i zdrowia osób starszych;

Czwartek, 20 maja 2021 r.

39. ponownie wskazuje na potrzebę dalszych, ukierunkowanych na konkretne obszary i zintegrowanych podejść w ramach polityki spójności, krajowych planów strategicznych wspólnej polityki rolnej i krajowych strategicznych planów odbudowy, aby umożliwić łatwiejsze, a jednocześnie prawidłowe zarządzanie zasobami finansowymi oraz maksymalizację synergii między różnymi funduszami i zintegrowanymi narzędziami UE; podkreśla potrzebę zwiększenia zdolności administracyjnych w celu ograniczenia biurokracji i zapewnienia spójnego prawodawstwa w całym procesie realizacji projektów oraz ukierunkowanej pomocy technicznej na wszystkich etapach;

40. wzywa państwa członkowskie do przeprowadzenia procesu programowania i wdrażania polityki spójności na lata 2021–2027 z pełnym poszanowaniem zasady partnerstwa; wzywa także do uwzględnienia szczególnych potrzeb regionów o niekorzystnych warunkach demograficznych w umowach partnerstwa; podkreśla nadrzędne znaczenie potrzeb regionalnych i subregionalnych, w tym aspektów demograficznych i migracyjnych oraz wyzwań terytorialnych (związanych z obszarami miejskimi i wiejskimi); uważa, że strategiom tym powinny towarzyszyć oceny oddziaływania terytorialnego i demograficznego, prowadzone równoległe z ocenami gospodarczymi, środowiskowymi i społecznymi; wzywa Komisję do monitorowania i, w stosownych przypadkach, zapewnienia pełnego wdrożenia kodeksu postępowania w zakresie partnerstwa; może się to przyczynić do zwiększenia wskaźnika absorpcji polityki spójności równoległe z poprawą jakości projektów;

41. wzywa państwa członkowskie do uwzględnienia różnych wyzwań demograficznych przy opracowywaniu krajowych planów odbudowy i zwiększania odporności, krajowych polityk rozwoju, długoterminowych strategii na rzecz zrównoważonego rozwoju i dostosowanych do potrzeb programów polityki spójności, powiązanych z celami europejskiego semestru; służy to zapewnieniu odpowiedniego finansowania mającego na celu przeciwdziałanie wyludnianiu i odwróceniu negatywnych tendencji oraz zwiększenie atrakcyjności terytorialnej;

42. wzywa władze lokalne, regionalne i krajowe w regionach zagrożonych wyludnieniem do skoncentrowania inwestycji na zachętach dla młodych rodzin, by osiedlały się w tych regionach, a także na powszechnym dostępie do wysokiej jakości usług i infrastruktury, przy udziale MŚP i przedsiębiorstw zarządzających usługami; zachęca je także, by skoncentrowały się na tworzeniu miejsc pracy, w szczególności dla ludzi młodych, przekwalifikowaniu pracowników, tworzeniu warunków przedsiębiorczości i wspieraniu MŚP; wzywa państwa członkowskie do większego wsparcia tych celów; uważa, że najważniejsze są inwestycje we wszystkie poziomy edukacji, w tym we wczesną edukację, przystępne cenowo, dostępne i sprawiedliwe usługi w zakresie mobilności, placówki opieki nad dziećmi w celu zwiększenia udziału kobiet w rynku pracy i w uczeniu się przez całe życie, zwłaszcza na obszarach wiejskich i w regionach najbardziej oddalonych; jest zdania, że szczególnie ważne jest stworzenie dobrych warunków, które zachęcą młodych ludzi do pozostania w tych regionach, a także rozwiązanie problemu wczesnego kończenia nauki, poprzez oferowanie młodzieży atrakcyjnych opcji kształcenia, szkolenia, podnoszenia kwalifikacji i przekwalifikowania na szczeblu lokalnym i regionalnym, w tym w dziedzinie umiejętności cyfrowych, w ramach zajęć stacjonarnych lub nauki zdalnej, tak aby zachęcić ich do podejmowania dalszej nauki w tych regionach; rozumie, że regiony będą wymagały skoncentrowanego wsparcia ze strony Unii i państw członkowskich, aby zrealizować to przedsięwzięcie;

43. zachęca do wspierania w większym stopniu regionów o dużym wroście demograficznym, takich jak Majotta czy Gujana Francuska, przez kierowanie odpowiednich środków finansowych na zapewnienie ciągłości świadczenia podstawowych usług w dostatecznej ilości, lecz także o wysokiej jakości, zwłaszcza w sektorach edukacji, opieki zdrowotnej i transportu;

44. uważa za odpowiednie zaangażowanie władz lokalnych i regionalnych w oparte na współdziałaniu długoterminowe zarządzanie i planowanie inicjatyw na różnych szczeblach; zwraca się do Komisji i państw członkowskich o rozpowszechnianie dobrych praktyk w zakresie wykorzystywania i czerpania korzyści z tego rodzaju zarządzania oraz narzędzi planowania w celu wspierania rozwoju policentrycznego; zachęca je także do korzystania z oceny oddziaływania terytorialnego w celu dalszego kształtowania polityki unijnej i krajowej, tak aby sprostać zmianom demograficznym; przypomina w związku z tym o dużym znaczeniu aktywnego i rzeczywistego zaangażowania regionów w planowanie Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności oraz zarządzanie tym instrumentem w celu zwiększenia jego skuteczności;

45. jest zdania, że innowacje i badania mogą mieć pozytywny efekt mnożnikowy na szczeblu regionalnym; zachęca osoby odpowiedzialne za wyznaczanie kierunków polityki na szczeblu regionalnym i krajowym do wykorzystania nowego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności do inwestowania w rozbudowę sieci szerokopasmowej w celu promowania gospodarki cyfrowej i gospodarki opartej na wiedzy, a także w świadczenie wysokiej jakości usług publicznych i stosowanie zachęt, tak aby zatrzymać wysoko wykwalifikowanych pracowników i rozwijać ośrodki badawcze w różnych regionach, zwiększając tym samym atrakcyjność wyludnionych obszarów, zwłaszcza dla młodych talentów i przedsiębiorców; apeluje o dalsze rozwijanie synergii między europejskimi funduszami strukturalnymi i inwestycyjnymi a programem „Horyzont Europa”, a także innymi inicjatywami, takimi jak te promowane przez Europejski Instytut

Czwartek, 20 maja 2021 r.

Innowacji i Technologii; uważa ponadto, że atrakcyjna polityka fiskalna dla inwestycji przedsiębiorstw, oferująca niższe stawki podatkowe dla rodzin oraz zachęty podatkowe dla pracodawców i osób samozatrudnionych, ułatwiłaby tworzenie miejsc pracy i możliwości inwestowania; uważa ponadto, że można by rozważyć środki zachęcające młode rodziny do zakupu pierwszego domu, a także większą elastyczność w zakresie przepisów ustawowych w poszczególnych krajach, aby sprostać wyzwaniom związanym z wyludnieniem;

46. zachęca regiony do wykorzystywania ich przewagi konkurencyjnej zgodnie ze strategiami inteligentnej specjalizacji; zaleca opracowanie tzw. strategii oazowych, skupiających się na najbardziej obiecujących, dynamicznych i rozwijających się sektorach, poprzez wykorzystanie lokalnego potencjału rozwoju regionu; wzywa władze lokalne i regionalne, aby inwestowały w inicjatywę gwarancji dla młodzieży w celu przyciągnięcia młodych wyszkolonych pracowników i zatrzymania osób już zatrudnionych; wzywa je także, by zachęcały do rozwijania przedsiębiorczości i skupiały się na zachętach lokalnych, krajowych i unijnych; podkreśla ponadto znaczenie promowania środków w celu wspierania solidarności międzypokoleniowej, aktywnego starzenia się i możliwości oferowanych przez „srebrną gospodarkę” jako poważną zmianę polityczną dla obszarów wiejskich; pozwala to na przekształcenie problemu starzenia się społeczeństwa w szansę na rozwój tych obszarów;

47. podkreśla potrzebę przyjęcia szerszej perspektywy terytorialnej zgodnie z dokumentem pt. „New Leipzig Charter: The Transformative Power of Cities for the Common Good” [„Nowa karta lipska: transformacyjna siła miast na rzecz wspólnego dobra”] i Agendą Terytorialną UE 2030, aby wzmocnić sieci miejskie miast o drugorzędym znaczeniu i mniejszych miejscowości w celu wykorzystania ich znacznego potencjału do wzmacniania spójności terytorialnej, gospodarczej i społecznej poza ich bezpośrednimi granicami, poprzez większe powiązania miejsko-wiejskie, obszary funkcjonalne i współpracę regionalną;

48. zwraca się do Komisji, aby poświęciła szczególną uwagę koordynacji polityki na szczeblu UE w kwestiach związanych z obszarami współpracy funkcjonalnej na różnych szczeblach, takich jak współpraca transgraniczna, makroregionalna i wiejsko-miejska, w celu sprostania wyzwaniom demograficznym;

49. nalega, by inwestycje koncentrowały się na technologiach informacyjno-komunikacyjnych i kapitale ludzkim, ponieważ mogą one zmniejszyć dystans między użytkownikami i przyciągnąć wysoko wykwalifikowanych pracowników, tak aby uniknąć przepaści cyfrowej i zapewnić spójność cyfrową; podkreśla znaczenie finansowania infrastruktury ICT, rozwoju i wdrażania tych technologii przez MŚP i szkoły w obszarach wiejskich, wyspiarskich, górskich i w regionach odizolowanych, a także w regionach przechodzących transformację przemysłową, również z wykorzystaniem finansowania z Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności i bardziej ogólnie z funduszy polityki spójności; podkreśla znaczenie dążenia do równomiernego i równoległego wdrożenia tych technologii w regionach i państwach członkowskich, aby zmniejszyć przepaść pod względem atrakcyjności i przepaść cyfrową;

50. przyznaje, że „magnetyczne miasta” przyczyniają się przede wszystkim do budowy regionalnych „ośrodków wzrostu”; podkreśla jednak, że miasta o drugorzędym znaczeniu odgrywają kluczową rolę w rozwoju regionalnym; wzywa w tym względzie Komisję i państwa członkowskie do wprowadzenia w życie strategii na rzecz zharmonizowanego rozwoju tych miast;

51. wyraża przekonanie, że gminy powinny promować inicjatywy „otwartych innowacji”, wykorzystując wiedzę do przyspieszenia procesu innowacji i rozwijania podejścia opartego na współpracy z odpowiednimi partnerami i zainteresowanymi stronami w celu stworzenia regionalnych ekosystemów innowacji;

52. zwraca uwagę na potencjał niebieskiej gospodarki w zakresie odwracania negatywnych tendencji demograficznych w małych regionach wyspiarskich i peryferyjnych regionach nadmorskich UE; podkreśla, że odpowiednie wdrażanie działań w ramach niebieskiej gospodarki, jeśli są one ściśle monitorowane pod kątem łagodzenia negatywnych środowiskowych efektów zewnętrznych oraz zwiększania korzyści społeczno-gospodarczych w całym łańcuchu wartości, w tym dla małych przedsiębiorstw, obszarów przyległych i lokalnych obywateli, mogłoby pomóc w zwalczaniu wyludniania się w Europie Południowej oraz przenoszenia dochodów z miast nadbrzeżnych do obszarów wiejskich, zwiększania spójności społecznej i osiągnięcia celów Europejskiego Zielonego Ładu;

53. zaleca, w stosownych przypadkach, przyjęcie nowego podejścia do systemów kształcenia i szkolenia w państwach członkowskich, między innymi poprzez przygotowanie ścieżek edukacyjnych do zawodów, które mogą być wykonywane w systemie pracy zdalnej, w połączeniu ze strategiami zapobiegania trwałemu drenażowi mózgów z regionów „wysyłających”; nalega na wykorzystanie lokalnych i regionalnych atutów, a także na rozwój lokalnej infrastruktury gospodarczej i społecznej oraz rozwiązań dostosowanych do lokalnej specyfiki, nie tylko w celu zapobiegania drenażowi mózgów, lecz także odwrócenia tego zjawiska; jest zdania, że kształcenie i szkolenie zawodowe, w tym mobilność pracowników, może stanowić skuteczny sposób na dzielenie się umiejętnościami i doświadczeniem zawodowym, zwiększenie zestawu umiejętności pracowników oraz wzmocnienie ich odporności na dynamikę rynku pracy, przyczyniając się do zapobiegania drenażowi mózgów; zachęca władze regionalne i lokalne do ułatwienia dostępu do

Czwartek, 20 maja 2021 r.

kształcenia dualnego w celu usprawnienia przejścia z kształcenia do zatrudnienia; rozważa ponadto promowanie ogólnoeuropejskich „strategii diaspor”, aby zachęcić do powrotu osoby, które opuściły swoje okolice, by zamieszkać w bardziej atrakcyjnym regionie, ze szczególnym uwzględnieniem studentów z sektora rolnictwa i gospodarki wiejskiej, których należy zachęcić do powrotu do swojego regionu po ukończeniu studiów, tak aby przyczyniali się do rentowności własnych regionów wysyłających;

54. wzywa Komisję do zapewnienia, aby inicjatywa dotycząca długofalowej wizji obszarów wiejskich zawierała praktyczne rozwiązania i środki wsparcia w zakresie obszarów peryferyjnych i zmian demograficznych; uważa, że ta długofalowa wizja obszarów wiejskich powinna przekształcić się w prawdziwą europejską „agendę wiejską” obejmującą namacalne i konkretne cele oraz angażującą wszystkie odpowiednie podmioty regionalne i lokalne, zarówno w jej projekt, jak i wdrażanie; uważa ponadto, że powinna ona obejmować strategię uwzględniania aspektu płci wraz z narzędziami oceny skutków; zwraca się do Komisji, aby w porozumieniu z państwami członkowskimi oraz władzami lokalnymi i regionalnymi zaproponowała nowy ład w sprawie demografii w UE jako wieloaspektowe podejście polityczne, które przyczyniłoby się do powstania europejskiej strategii w sprawie tendencji demograficznych; uważa, że kwestie demograficzne, w tym wyludnianie się i starzenie się społeczeństwa, powinny znaleźć się wśród zagadnień poruszanych podczas konferencji w sprawie przyszłości Europy;

o

o o

55. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie oraz Komisji, a także Europejskiemu Komitetowi Ekonomiczno-Społecznemu, Europejskiemu Komitetowi Regionów oraz parlamentom narodowym i regionalnym państw członkowskich.
